

Абдусејар Насир

ПОСЛЕДЊИ ФИЛМ ЧАРЛИЈА ЧАПЛИНА

1.

Не знам да ли сам се бојао њега, или за њега. Требало је да живим уз њега, не бих ли дознао одговор на ту тајну коју је чувао, па да се онда окренем против њега.

2.

Испружи прсте десне руке, затим их згрчи и удари о зид; говорио ми је скривајући поглед, окренут зиду:

– Нећу да ме упропасте људи из краја. Они ме само вребају, а ти си ми једини пријатељ. Остаје ми још једино да те убедим у оно што сам ти већ рекао.

Рекох му, док је у оку сагарало пола шума овога света и пола његовог цвећа:

– Али ти верујеш у Бога; а то што тражиш од мене, Бешару, не би учинио ни...

Удари о зид још једном. Спаљујући остатак шума овога света и чупајући све што је остало од цветова, рече:

– То што тражим од тебе мене ће уништити, знам то, али то је Божија воља.

Онда додаде болним гласом, умиљавајући се као мачка:

– Да, веруј ми Мухенеде, то је воља Његова – као оно *»мучићу онога кога усхџем«**; и збиља, дао ме је на муке на које је хтео.

* Цитат из исламског Светог писма (прев.)

Погледах према њему. У једном прозачном тренутку осетих да се мој пријатељ Бешар некако смањило. Како да поверујем у то што тражи од мене – ја знам овога човека од детињства, знам љутину која тече кроз рскавице његовог тела и ватру која му се, онако стаситом, слива низ ребра; како ми може дати своју жену да убризгам у њу свохе семе које ће му дати дете да га назове својим именом!?

Због кога? Да се не упропасти, како каже, пред светом из свога краја. Како мисли овај човек од којег сам сазнао како бити јак, како наметнути своју вољу и од којег сам научио толико Божијих речи!? Штавише, научио ме је, ходајући, како да ходам, научио ме, гордећи се у свему, како да се и ја гордим у свему!

3.

Бејаз изговорио у себи: *»Пре Њега ништа се не изриче, већ се по Његовој зајовести иосџуи«*.

Сместа замолих Господа за опроштај што повезах његове свете речи с оним што чињаше мој пријатељ Бешар. Пођох за један метар к вратима – Бешар се не помаче – затим отворих врата и изађох из његове собе. Не знам шта се збивало у мојој глави и у мојој утроби. Нека авет пузила је тик уз моју кожу, чешући своје тело о моју одећу. Хтедох доћи до излазних врата куће, али врата беху недостижна за моје тело, измичући све даље попут живе. Зачух глас његове жене како говори:

– Вечера је спремна већ сат времена, зар вас двојица никад нећете престати да причате!?

Не знам ко је место мене појео вечеру, како сам се најео, ни шта сам рекао његовој жени, али се сећам кућних врата која сам отворио својом руком, рекавши:

– Вечера је била одлична.

Сећам се и кад је Бешар, такође, рекао:

– Видећемо се сутра, Мухенеде, молим те да дођеш зарана и да размислиш о ономе што сам ти рекао.

4.

Одох његовој кући у седам, на пола сата пре вечерње молитве. Његова ми жена рече да је на путу кући и да јој је најавио да ћемо вечерас мало одоцнити с вечером, јер ћемо најпре поседети уз пиће које му је донео један пријатељ из Дамаска.

Погледах у очи Каусар*, његову жену, и помислих, с нешто похоте и љутине: *»Да ми је знати има ли она појма шта хоће Бешар!«*

»Не – одговорих себи – ово је лице чисто и невино, црте су јој младалачке, детиње, не долази у обзир да оно буде жртва ма и жеље, а камоли злочина који би тај муж наметнуо, каква год била корист од те

* Често женско име. Значи обилност, племенитост и дарезљивост. Име рајске реке и наслов 108. поглавља Курана. (Прев.)

жеље и каквом год добру водио његов црни злочин чију ватру хоће да запали у нашим телима.

Заборављајући се, и даље сам зурio у очи његовој жени, све док је не зачух где говори, полазећи, пошто ми се осмехнула:

– Шта је било, Мухенеде? Ти си за мене оличење поштења, шта ти је вечерас? Зар заборављаш да си једини који улази у ову кућу кад ми муж није ту?

Прилазећи телевизору, додаде:

– Не љути се ако ти кажем да си лош глумац, хвала Богу да ти улоге прељубника апсолутно не приличе!

Спасе ме прошлост, проживљени дани и срамоте; баци ме сместа у стање смеха. Смејао сам се, слушајући Бешарову жену, која беше добацила мојој мушкости најгрозоморније речи које сам чуо у животу. Одмах јој узвратих, грчевитим и нешто повишеним гласом:

– Каусар, Бешар ће ме вечерас уништити; а ја сам, господарице моја, човек јадаи, нисам заслужио да умрем тако брзо!

Одједном схватих сву величину беде којом бејаш заогрнуо своју кожу, сву величину глупости за коју не знам како ме је захватила и потом се скрила негде између ребара и пора... Шта то учиних!? Какав је то идиот, тај, кога сам малопре чуо како булазни!?

Зачух је док је отварала излазна врата, како говори тихо и жалосно:

– Изволи, господине Мухенеде, па се врати – ако будеш хтео – кад дође Бешар!

Требало је да се срушим од стида, или да јој се извиним, или да макар оћутим. Али ја поћох к вратима кораком полицајца, онда је погледах упирући према њој кажипрст и рекох:

– Хвала лепо, то је најбоље што си могла учинити с псом попут мене. Хвала ти, Каусар, што си ме спасла пакла у који твој муж Бешар хоће да ме баци!

Пре но што ми се тело помери к вратима видех је како подиже руку, спречавајући ме да кренем. Као кад би се брдо одронило, затрпавајући потпуно извор воде пред жедним устима која сопћу у страху, буљећи у брдо које се обурвава на спасоносну воду. Видех како јој се очи окретоше к плафону, онда ме упита са страхом у гласу:

– Не разумем шта говориш, Мухенеде и не знам шта ти је. Зашто ми захваљујеш и говориш да сам те спасла? Какво је то спасавање? Знаш те откако сам се удала за Бешара и ти си једини коме мој муж верује. Али вечерас се чудно изражаваш – страшно чудно!

5.

Размак између мене и кућних врата продужавао се и развлачио, а ја сам истински желео да побегнем. Упао сам у јаму без дна, готово да могу да нађушим рскавице свога тела како сагоревају. Нисам знао шта још да кажем. Стајао сам између врата на североистоку, док су ме Каусарине очи вукле ка југозападу; чух како ме удара у главу речима које као да допираху од оркестра шкорпија:

– Реци ми, Мухенеде, ти нешто кријеш у души, уништићеш се тако. Објасни ми шта си тиме мислио, тако ти Бога, шта хоће Бешар од тебе? Јасно ми је да је само он иза сваке од речи које си изговорио.

Приђох јој, приђох до Каусар, Бешаровој жени. Виши сам од ње за цео педаљ, али те чудновате вечери она беше виша од мене – пожељна, снена, мека, млада, недокучива. Гласом плачевним, који долажаше из грла жудног да се пода плачу у трену, изговорих:

– Твога мужа, Бешара, политика је упропастила. Бешар би сад хтео да цео свет метне у свој цеп и ја сам га се стварно почео плашити.

Ја сам не схватам како се црнило излило на тапете по целој кући, ни како су светиљке лагано трнуле. Јесам ли плакао? Како да објасним ту опну намочену црnilом што ме спречаваше да видим његову жену, која се умало не стрпошта.

Лепо, али како сам опазео да ће се срушити, и како сам успео да је подигнем и на рукама однесем до њеног кревета?

Ко куца на врата?

Је ли неко био на вратима и куцао? Да, отворих врата. Мрак се беше ушуњао у улицицу, није било никога. Пођох да затворим врата, али неко их одгурну, рекавши:

– Шта ти је, Мухенеде? Ја сам, Бешар!

Кад он само наиђе кроз махалу, куће би се тресле, а девојачка би срца певала. Огрезао у похоти за женама, тај клетушак, који је био мој друг, кретао се попут магле, као да бели облаци дотичу зидове кућа. Девојке би вириле кроз рушнице на прозорским капцима, а жене га вребале с врата и проклињале судбину мислећи на то какви су им мужеви, који би их ставили њему пред ноге – кад би само зажелео коју од њих.

Да ли сам му завидео на тој благодети, у којој уживају само краљеви и чаробњаци? Завидео сам том обожаваном човеку целога свога детињства и дечаштва, а он сада хоће од мене – лично он, који плива у мору женске пожуде да метнем мало свога семена међу бедра његовој жени, не би ли донела на свет дете којем ће дати своје име, е да свет не би дознао да је јалов и да се не окрза глава поносног споменика!

– Шта ти је, Мухенеде? Да ниси болестан?

Чуо сам га, али нисам знао шта ми говори. Глава ми је пуцала од тог гласа који се никако није стишавао. Но, кад заурла »Мухенеде, је ли ти чујеш шта ти говорим!« чух га јасно и глас се одби од мене. Бешарово лице одузе ми пола мене, док другом половином узвратих:

– Зашто вичеш на мене? Добро сам.

Одједаред, кућа, сокак и цела махала поново се просветлише. Просветли се и мени у глави, а у том зачух његову жену где говори:

– Што си се толико задржао, Бешару? Мухенед је већ хтео да оде, али сам га ја убедила да остане, да ће пиће вечерас бити друкчије од синоћњег – капљица из Дамаска!

6.

Шта се догодило? Тешко ми је било да верујем у оно што сам својим очима гледао: ја сам је био однео до њене собе и лично је

спустио на кревет (још увек ми додир њеног тела бриди у прстима), прекрио сам јој бедра овим својим рукама... Шта ми се догодило? Подигох леву руку у правцу из ког беше дошла Бешарова жена, онда дигох десну и прихватих се за главу. Утом видех Бешара како ми прилази, говорећи:

– Теби стварно није добро, Мухенеде. Дођи, мораш мало лећи.

Осетих како ми он изува ципеле, затим скида чарапе. Онда ми раскопча каиш на панталонама, потом угаси светло, затвори врата на соби и нестане. Само сам га још чуо како каже:

– Зваћу једног пријатеља лекара, да дође да га прегледа.

Потом њу:

– Је ли му се ово дешавало раније?

Потом стадох утањати у чудан кошмар, који ме напokon сасвим обузе. Видех себе с хиљадама оваца, у колони која се протезала од ел-Казимије до Баб еш-Шејха, на путу за аутоматизовану кланицу, последњу реч технике, где се једна овца обради за један минут – одере јој се кожа, трупло се истранжира и од стране отпаца, да на крају траке изиђе чиста, готова конзерва, спремна за продају.

Пренух се из кошмара у тренутку кад ми глава улажаше у новопатентирану машину за драње. Крикнух безгласно и тада угледах себе потпуно наог у Бешаровој соби, а његову жену како ми спава на прсима, нага као и ја!

7.

Једно дрвце шибице може спалити читаву шуму. Шта ради овде жена чија је свака пора шума шибица? Ко ме је вргао крај овог тела које пљушти слашћу? Морао сам рећи 'да' пре но што ми Бешар да своју жену, али је он спалио пут који спаја моја мњења и моје жеље и збрисао време које ми је потребно за мисао, за пожуду, за молбу. И – дао ми своју жену против моје воље.

Шта ли сам учинио на том потезу који Бешар беше спалио? У времену које је избрисао из мога времена? Да ли сам улегао у њену плот и убризгао семе тамо где је хтео? Густа магла око моје главе, једва да ишта видим од света око себе, осим малих, чврстих делића, шкрипа врата што беху забрављена из дечачких дана и – овај пријатељ који се поиграва мојим данима и весели се међу мојим ранама. А ја, изломљен костур човека који није умео бити оно што је хтео, падам у провалију понизно и покорно, дајући своје године овоме човеку у којем станује похота политике, имена, славе и историје...

Али пре но што ће ми свест потонути у трећи и четврти кошмар, Бешар ме пробуди упитавши ме саосећајно:

– Како ти је сад?

Угледах своју одећу на својој кожи, панталоне су ми раскопчане, али су и даље око мојих удова; ништа се није померило у овом покореном телу, осим кошмара и одјека моје ускраћености и мога страха.

– Добро сам, Бешару, колико је то сати?

Осмехну ми се, понављајући:

– Шта те брига за време? Хајде, дамаска капљица те чека већ два сата; устај, човече, Каусар ме пита шта се то збива и готово је плакала због тебе!

Али ја, попут залуталог детета, поново запитах који је сат – желео сам да питам за било шта, само да сакријем ову бригу, која ме је уједала за сваки део тела.

– Десет и четврт – рече. – Држи, узми сат да ме више не питаш!

Онда се поново осмехну, говорећи:

– Уплашио сам се за тебе, Мухенедо, почео сам стварно да се плашим.

Умих лице и руке и поквасих косу – капљице воде беху ми најслађе и најдраже током тог тужног дана, дана чија туга упропасти седељку уз пиће у десет сати. Погледах у Бешара испијајући трећу чашу и, потпуно несвесно, запитах:

– Где је Каусар?

Он брзо одговори:

– У кухињи. Вечера ће бити изненађење, Мухенедо!

Не разумем тајну свога осећања да сам само роб којем се заповеда, кад год седим у присуству овога свог пријатеља. Од његових очију нема заштите, у стању је да ме премести из лета у зиму – само ако изусти коју од својих тајни, сажиге ме како пожели, а ја немам над њим баш никакве моћи. Загледа ми се у очи дижући четврту чашу и тихо запита:

– Јеси ли размислио о ономе?

8.

Градим се невешт да му замрсим нити, не би ли ми глупав изглед помогао да добијем мало времена и припремим се за овакво злочиначко питање. Али глупавост – пред његовим очима – искочи из мене и остави ме самога:

– Бешару, ти си крив за ово што сам се вечерас разболео; ја не могу да верујем у то што желиш.

Он куцну моју чашу својом тако да моја умало не пуче. Онда се стаде смејати:

– Ја сам јалов, Мухенедо! Нећу да ти понављам оно што знаш о мени; та невоља је једини адут у рукама мојих непријатеља.

Испи остатак пића из чаше и, као да ће бризнути у плач од србце која нагло прокључа у њему, рече:

– Ја сам једини кога су изабрали, а који уме бити тајник; и ево, ја ти, Мухенедо, одајем своју тајну: још четири године, можда још само три, и ја ћу бити главни међу својим вршњацима и моћи ћу да чиним што зажелим!

Затим ме ухвати за руку, шапућући рањеним гласом:

– И ти ћеш радити што зажелиш.

Нисам био сасвим поштен кад сам одговорио Бешару, а он је разумео све моје грешке и познавао све моје грешке. Нисам био сасвим поштен ни да ођутим и не поменем жену чијем се удаху радује ваздух и пред којом жене заћуте пре мушкараца. Попут сужња који иде на гилотину, изустих:

– А како да учиним то што хоћеш? Твоја је жена јача од мене и од моје фамилије, њу не могу силовати!

Тога часа цео свет ми се скупи у угао мањи од милиметра. Чух Бешара где ми саопштава, а да му ни један глас од гласова који изиђоше из његових развратних уста не уздрхта:

– Без бриге, Мухенеде. Она зна.

9.

Она, дакле, зна, Бешару, жена ти зна за ову игру, вас двоје сте у праву, тако ми Бога! Ја сам једина наивчина. Чак сам и Писмо од тебе учио, Бешару, од тебе сам учио како да ходам као ти, и радим што ми заповедиш и срећнији сам од тебе због тога што ми заповедаш!

Погледах у Бешара, пожелех да испијем све пиће света, па да умрем у овој кући од меда. Откуда ми је дошла та смешна почаст у свадбеној ноћи!? Одакле улазе бактерије мога мозга да ме испуне и наметну своје мишљење и своју жељу мојим рскавицама и моме семену!? Не желим ту насилну част која ми ускраћује најпожељнију жену у мојој повести! Ући ћу у њу ноћас и сркаћу росу њене коже, олизаћу сваку пору и сваку маљицу и мокрину или срамоту, сваку пукотину и вирус и бол у њеном изванредном, као извајаном, (тафир нафир значи са сисама, моћна женска) праћакавом телу, које је налик на мој понос онога дана када сам га изгубио, а потом га нашао под ђоновима ципела овога племенитог и развратног пријатеља.

– Без бриге, Мухенеде. Она зна.

10.

Каусарин лик ме вреба, прогони ме на јави, претвара се у вука и корача тик уз моју кожу. Почех схватати загонетку свога онесвешћивања и страве који ме беху захватили. Она зна шта њен муж хоће од мене и од ње. Која је то врста људи, у чијој сам кући живео и под чијим сам заверама спавао!?

Кад бих само знао зашто ноћас лажем своје снохватице и своје жеље? Ја никако не могу да поверујем, чак ни у сну, да би његова жена могла бити у власти мојих руку и мојих удова, да се раздрагавам под њеним пазухама и пијем капи зноја и млека с њених груди – зашто лажем? Ја желим ту жену чије је месо Бог донео из цинских кућа и зачинио га сатанским зачинима, па јој кожа лучи мирис који нагони пола земаљских ђавола да, кад су крај ње, ћипају од пожуде, а апостоле да дају сва блага овог света не би ли купили пола сата са њом!

– Хоћу да је узмеш сад, Мухенеде. Изићи ћу из куће на један сат, ако хоћеш и на три сата!

Шта да кажем? Не знам ко ми је затворио уста и начинио ме идиотом који зури у стравичну празнину. Желео сам да нешто кажем, било шта, али неки ме песак засу, нестадох у пустињи, река пресуши, кожа ми беше сува, и језик, док сам се вртео у густој маглуштини. Из те пустиње изиђох тек кад се зачу Бешаров глас, који ми саопшти:

– Дајем ти најдраже што имам, Мухенеде, дајем ти највећу своју тајну, и своју жену, и своју будућност, свој понос. Знаш да си ти једини који ће ту тајну чувати.

Потом изиђе из куће. Изгледао је као преклан. Пре тога оде жени и рече још што и мени. Онда ме остави самога с цигаретом коју сам пушио у страху, не знајући ни шта да кажем, ни како да почнем.

Његова жена се појави. Осмехивала се иза пет прстију којима беше заклонила лице. Одједном се осетих пониженным пред њеним осмехом, обузе ме чудновата ватра, жеља да очувам свој мушки понос. Приђох јој и, без гласа, повукох је к спаваћој соби. Но Каусар показа прстом на другу собу и душек који беше разместила на поду. Онда поче полако скидати одећу, гледајући нетремице у моје лице, као да је спавала са мном десетинама пута.

Магла ми се беше разминула и поново сам видео око себе.

11.

Колико што испружих прсте к ципели – збацих са себе срамоту од једне године; свукох ципелу љутито и, док бацах чарапе ни сам не знам камо, одбацих још једну годину понижења која ме сналажаху са моје стидљивости. За то се време Каусар беше скинула до голе коже, потом сакри своју снену и меку плот испод белог чаршва. Дотле ја свргох са себе целих шест година понижења, а скидох и своју жуту кошуљу, на којој беше мрља од моје невине мушкости и мојих преспаваних година.

Приђох на пола метра од њеног финог покривача; превалих три године времена понижавања док извукох каиш и оставих га савијеног, попут змије, крај њене главе. Испружих прсте к панталонама – не знам ко ме одалама по уду – није било никог да ме удари – он искочи, усправан, као да ће искочити из свога корена и сопствених жила, пресецајући остатак рскавица које га држе, сукнувши у бегу од лишавања и дрмежа, од година хладне части и поштења у којима бејаше залеђен.

Десет година понижења збацих са себе одједном, цепајући панталоне које ми никако не полагаше за руком да скинем. Бешарова жена гледала је у моје панталоне, онда подиже главу и стаде зурити у уздинути прањакави део мога тела. Да ли се беше уплашила? Не знам, ја и даље мислим да та ствар сасвим наличи на ствар коју има Бешар, или ма које ино мушко на овом свету. Нити је дужи, нити необичнији но у других људи...

Нисам умео да објасним себи ту пренераженост која је беше захватила кад приђох лежају. Скидао сам са себе године својих понижења, кадли је зачух да говори:

– Шта је ово?

Нисам разумео шта би могло значити такво питање. Завукох тело под бели покривач, али се она одала. Рекох јој:

– Муж ће ти се брзо вратити, а ја ово нипошто нећу радити у његовом присуству!

Али она, попут девојчице од осам година, поново изусту исто питање:

– Шта је ово?

Узнемирено одговорих:

– Не разумем! Је л’ није исти као Бешаров?

Она испружи прсте према њему, стеже их као да га веша, онда ми се, као полудела, загледа у очи, замуцкујући док је понављала:

– У Бешара је то као у детета од десет година.

Прилепих своју кожу уз њену, месо ми се примаче њеном врелу, па упитах:

– А ово?

Она рашири бедра, пошто отпусти омчу вешала с мојих рскавица, затвори очи и прошапта као да умире:

– Јао, колики је, не могу да верујем да ће то ући у мене!

Погледах је у очи, затим у дојке, па у струк, хватајући где стигнем, грејући се на свему, размак између њених бедара беше довољан да се види благо Божије, не могах се стрпети, ућох у рај, а у моме телу нешто као да заплака од превелике сласти...

12.

Паде ми на ум Билал, пророков мујезин, док сам безгласно клицао од силине оне слатке ствари која ми је жежила кожу и будила ми мушкост, бацајући ме скроз-наскроз у њено мекано месо које ми даде током једнога сата оно за шта бих спремно положио цео свој живот.

Где сам то ја живео, ја, напуштени верник који за сваки срк и сваку чашу пића моли Бога за опроштај по стотину пута!? Којим лажним животом су ме обманули – или сам, можда, сам себе обмануо и задовољавао се његовим сиромаштвом, непомичношћу и патвореним сјајем!? Како ми је Бешар, тај луди и блудни политичар, дао најлепше од свих блага овога света да би сачувао свој углед пред компијама? Шта вреде све компије земље и неба и сва небеска тела васионе пред само једним њеним бедром!?

Дође ми жеља – Бог ми је сведок! – да изиђем на кров куће и закликнем из свега грла и све своје старе ускраћености – да нема Бога до Јединога, а да политичари нису више но ђонови Божијих ципела, пожелех да ми из душника излети онај ваздух кужан од мирења и прихватања. Како ли сам само провео дане свога живота без овог малог, топлог месташца које се не продаје за све пустиње кугле земаљске, с чијом се дубином не могу мерити све њене равнице, ни сви бунари, ни клисуре, чијој лепоти нису равне све шуме, горе и воде њених врела и јаруга!?

Чуо сам је како дахће, њено дахтање чинило ми је удове још чилијим и бодријим, скончах у њеном паклу једанпут, па се повратих још три пута. Рече ми:

– Ти си један дивљи магарац!

Целога живота нисам се осмехнуо жени, нити се икада смејао са женама, али тога часа осетих се дечаком, осетих како око мене круже пубертетски дани. Рекох јој, смејући се и хрлећи пут њеног далеког, кварног, златног зида:

– Ја сам дивљи магарац, Каусар, али ми треба неко да ми извуче шграфте по кожи*.

* Врста азијског дивљег магарца има једну до три уздужне тамне пруге на леђима и боковима (прев.)

Смејали смо се најбаналнијим шалама на свету, време је пролазило брзо. Крај лежаја беше једна поморанџа; поједох пола, а другу половину дадох највећој жени у земаљској историји. Не знамо како су нам прошла три сата. Обоје смо сонгали од страховите жеђи. На вратима се зачу куцање и Бешаров глас:

– Каусар, ходи да ми кажеш шта је урадио Мухенед!

13.

Не разумем тајну страха који ме је парализовао док сам ослушкивао ударе његовог гласа. Желео сам да побегнем из куће, да ме Бешар не види. Погледах у Каусар дрхтећи као детенце, али се она диже и додаде ми одећу, рекавши:

– То је била његова жеља и његова заповест; шта ти је, Мухенеде?

Да, морам се сетити – одмах – да је оно што сам урадио с његовом женом само његова жеља, коју нам је он натурао. Сасвим несвесно подигох душек с пода и ставих га у један угао собе, затим стадох припремати ум и језик да му одговорим.

Чим ме угледа – и Каусар иза мене – Бешар се осмехну као древна варалица, затим се удаљи од нас мало, дајући нам прилику да изиђемо у дневну собу. Тамо се сручи на софу од храстовине, која се не поломи упркос томе како беше пао. Није могао да ме погледа у лице, али је, после кратког времена, успео да изусти, промуклим, сломљеним гласом:

– Молим те да сад одеш, Мухенеде; видећемо се други пут.

Несвесно пружих руке према шлицу, сакривајући део који је био још врућ од насладе – упркос мом страху. Потом изиђох из куће.

14.

На крају њиховог сокака избаших из себе издах који ми беше испунио груди и пекао ме све време док сам био у присуству њеног мужа. Потом стадох мислити о ономе што се збило.

Ништа нисам видео на свом путу, до душека простртог по поду и Каусар како размиче бедра питајући за овог дивљег магарца који јој је дао најдужи уд који поседује у своме телу. Ударао сам о зидове и пролазнике – слепац који у пролазима и сокацима види само дахтаво женско тело.

Како уђох у кућу, затим у своју собу, бацих се на лежај, али истог часа видех своје руке како подижу душек с кревета и бацају га на под собе. Скидох одећу као што сам то учинио пред Каусар, панталоне ми се поново поцепаше, а онда се почех питати онако како ме је она питала: »Шта је ово?« И против своје воље – и воље мојих предака, и година ускраћености – видех га како се усправља и уздише својим рскавицама, венама и артеријама, порасте већи но што је пре био. Узех бели чаршав и бацих га преко душека, осмехнух се на Каусар док улажах у њу попут дивљег магарца...

Идућег дана не одох до Бешара. Задовољих се да останем на своме душеку, који је и даље био на поду и оставих на њему бели чаршав, замрљан мојом спермом. Какав Сотона живи са мнош? Каусарин ме је лик прогоншо по сваком педљу мога усхићења, био је у свакој честици моје пожуде и моје пути.

У девет увече дође ми Бешар и натера ме да дођем опет на дамаско пиће његовој кући. Беше ми дошло да заплачем од силне радости. Целим путем мислио сам на Каусар. Видећу је, кожа ми пламти пред њеним осмехом и тајнама њеног разблудног, меког тела. То значи да ће ми се поре и страст запалити, да ће се ослободити ова паклена енергија из мојих ребара и рскавица мога уда.

Стиже дамаска капљица и с њом гомила мезетлука и леда загњуреног у ватру – али где је Каусар. Хтедох да запитам, али ме Бешар, како сам га знао од свога детињства, претече одговором:

– Каусар је отишла својима; отац јој је на самрти, можда ће ноћас и умрети.

Дакле, дошло је пиће из Дамаска, али не и Каусар. Нешто блиско откуцају срца рече ми да Бешар лаже. Проклет био отац који је нашао да умре баш ноћас! Зашто си ме довео кад је кућа празна без ње? Видим на какве ћеш ме муке бацити, друже мога детињства, ти превејани политичару! Сад започињеш игру освете, мени, који сам ти дао половину свога семена!

– Хоћеш ли да одем и доведем је?

Погледах у Бешара. Нећу да разумем шта ми поручује овим скаредним речима. Сасух пиће у ждрело и лажно се осмехнух:

– Бог јој помогао, није лако човеку да чека да му умре неко драг!

Кожа ми се одирала с места попут коре банане, кожа ми је плакала и јецала и тужила и ја сам пио брзо. У један мах Бешар ће:

– Мрзиш ли ме, Мухенеде? Знам да ћеш ме мрзети.

Дамаска капљица ми се улива у крв, крв ми се излива из меса, магла ми се поново вије око лобање, почех да страхујем од овог пријатеља под чијим ципелама дрхти асфалт махале. Ја дрхтим пред његовим погледом, само сам шушље месо, могао би ме, ако зажели, убити. Ја сам једини човек који му је окаљао женину плот и сручио у њу прегршт своје црне сперме која је онолико дуго сагоревала у моме телу.

– Шта је с тобом, Бешару? Ти си једини кога сам заволео у животу. Оно што се догодило било је по твоме и ти знаш да ја нисам ни најмање крив.

Бешар се осмехну додајући ми тањирчић с маслинама:

– Ја не бих желео да се заљубиш у њу, то би све покварило; знам своју жену, она ме мрзи одавно, али ја сам принуђен да...

Изненада, Бешар завитла чашу и разби је о зид. Скривени део моје немоћи се узбуди и ја изрекох:

– Молим те, смири се. Вечерас си ми потребан миран.

Пођох у кухињу и узех једну чашу, размишљајући да се рано вратим кући. Од детињства се плашим оваквих провала беса, од којих

ме одмах заболе нерви, али оно што ме заболе док сам прао чашу било је то да сам је разбио сопственим прстима. Догодило се то онога момента када сам осетио да ме његова жена посматра с врха степеништа.

16.

Вратих се на своје место с малом посекоотином на два прста коју Бешар примети и упути ми један невин извињавајући поглед. Потом настави да пијуцка у тишини. Ја сам се за то време питао: »Шта хоће Бешар од мене? Зашто неће да је видим и да она види мене? Куда нас то води и шта, у ствари, хоће од нас? Шта да чиним и како да се заштитим од ове невоље којој не знам мере? Знам Бешара од времена кад сам учио у ел-Кушли*; клао је пилиће одмењујући оца и није било ниједног ученика који се није плашио његове песнице; био је довољан један поглед његових очију, па да замукне пола четвртог разреда. А такав пргав успео се еманциповати од породичне власти док није напунио ни десет година. Како да се заштитим кад је Бешар сада ушао у власт, у кући има оружја довољно за десет људи, а ја сам само један усамљен човек који има тек прегришт емоција које не знам ни куда да окренем, ни коме да дам. Зачух га где каже:

– Шта је с тобом, Мухенеде? Боли ли те та раница?

Једна рана ме је болела: да дознам шта се догодило с Каусар. Шта је рекла о мени? Нећу да лажем ни да грешим у присуству овога човека који се заверио против моје мушкости и намамио ме на уживање за које знам да се неће поновити и да ћу сав свој даљи живот моћи да сведем да три сата која сам провео међу Каусариним ребрима, у њеном меком месу и у мирису чоколаде који лучи.

Погледах га право у очи. Покушах да у том погледу скупим сву своју преосталу храброст, од које се половина очас строши у његовом присуству.

– Рана ме не боли, Бешару, само не знам зашто си ме лагао. Каусар је у кући. Својим очима сам је видео – рекох.

Не окрећући се к степеништу које је водило на спрат, он понови:

– Пиј, Мухенеде, пиј, дамаско пиће је слађе од свих пића на свету, а ти си краљ пијаница!

Пожелех да га тога момента ударим, али само испих остатак пића у чаши, потом га опет погледах у очи, говорећи:

– Зашто си лагао, Бешару? Рекао си ми да ти је жена код својих.

– И даље је тамо, Мухенеде. Шта је теби!?

Устадох гневно, пређох два метра, па викнух:

– Она је овде, у кући! На спрату је – лично сам је видео!

Бешар крете према горњем спрату. Једна му рука беше испружена према мени, као да жели да ме повуче. Попе се степеницама осврћући се, па ми се осмехну:

* Део Багдада иза улице ел-Мутенсбијеве, где су се налазили Министарство унутрашњих послова и Влада и где је током педесетих година изгинуо неутврђени број демонстраната; сам помислио имсма тог кварта асоцира на те крваве догађаје, повезане с формирањем и јачањем данас владајуће партије препорода. (Прев.)

– Дођи, Мухенеде, дођи овамо, ти видиш оно што желиш да видиш! Знам да си заволео Каусар. Дођи!

Нисам могао да поверујем у тај нагласак који је долазио из његовога грла, пођох за њим – целога живота идем за њим – и на горњем спрату он ми отвори врата своје собе крај самог степеништа, рекавши:

– Гледај! Дођи па погледај сам, Мухенеде!

Онда отвори врата друге собе, па врата на кровну терасу, а ја сам загледао у сваки педаљ простора. Да ли сам стварно излудео? Видео сам је и чаша ми се разбила међу прстима – је ли то било привиђење, или се враћа она магла и ковитла ми се око главе и заблуђује ме!?

17.

Вратих се беспомоћан, па се поново прихватих дамаског пића, држећи чашу свим прстима руке. Ко зна, може бити да сам је стварно заволео? Можда ме заувек напуштају дани младалачке крви, можда се сад њихова прошлост вије око моје садашњости, можда ме усмрћују или ми се ругају?

– Извини, Бешару, сморио ме је овај план у који си ме увукао.

Он на то рече:

– Желим од тебе да заборавиш шта је било. Мораш то, Мухенеде, она је мој живот и ја сам једини одговоран за своје грешке. Нећу да ме ти мучиш из дана у дан. То ми апсолутно не одговара.

У секунди на сточићу не беше више ни капи пића. Нисам се напио. Погледах према Бешару. Нисам схватао тајну те необуздане (нагле) пркосне жеље да га убијем. Шта хоћу ја од њега? Ништа, хоћу да се ослободим страха и свога ропства, желим да заборавим овај део свога живота, овај немоћни, пузави, понизни део... Чух Бешаров глас који долажаше из грла без звонкости, блед одјек снажног човека:

– Желим од тебе још нешто, Мухенеде; ја верујем да немам пријатеља на овом свету, осим тебе.

Рекох тихо:

– Хоћу пића. Твоја дамаска капљица није ме опила, Бешару.

Устаде и донесе пиће са севера. Осмехну ми се и рече:

– Не желим да ми се напијеш!

Подигдох очи к његовим очима и рекох како то људи чине:

– Ја се не напијам, Бешару; нешто у мом телу спречава да ме ухвати алкохол. Али хоћу да успавам кости да бих могао да заспим.

Онда га запиташ:

– Шта то још хоћеш од мене?

Насу нам пиће и стаде пијуцкати по мало, гледајући ме у очи.

– Даћу ти своју жену, Мухенеде, ти је збиља завређујеш; али желим од тебе нешто друго...

Ништа ми не долажаше на ум, знам да овај препредени и велики политичар не би дао за своју жену ни дирхема – може да облежи коју хоће, шта њему значи једна жена? У његовом животу нема места ни за шта, осим за славу, репутацију и легенду његовог имена – игра уласка у историју, душе које ће запљескати на знак његовог кажипрста или лак покрет његове лепе главе.

18.

Баших главу у шаке клатећи лобању лево и десно и слушајући Бешара, свога пријатеља, који рече:

– Оно што си учинио с мојом женом она ми је рекла; рекла ми је о теби врло чудне ствари. Јеси ли ти стварно такав, Мухенеде?

Нисам разумео, нисам желео да разумем. Шта је то она могла рећи о мени? Испих остатак пића са севера из чаше и загледах се у даљину, у празно: ничега нема пред мојим очима, осим речи које чујем, а не желим нипошто да их разумем...

Бешар је био жешћи и од најокорелије камењарке – изговарао је речи без стида, без кајања, без бола и без оклевања:

– Чуј ме, Мухенеде, пријатељу! Ја и моја жена бићемо теби и твојој страсти на вољи, кад год пожелиш!

Заћута мало, онда ми се примаче и стаде шапутати гласом блуднице:

– Под условом да њој не кажеш шта радиш са мном, знаш!?!...

Празнина пред мојим очима се продужавала, пред њом је јурила густа, црна магла. Чапа с пићем исклизну ми између прстију. Упадох у црну комору, окован гвожђима својих заблуда, негвама које с мојих глежњева може скинути само плач, сузе које падају на откупаје срца. Губим прошост и будућност у једној блиставој секунди свога живота и заспивам на последњем гутљају пића са севера... гутљају који ме учини одузетим све до јутра.

19.

Пробудих се око пола осам, с оним – »под условом да њој не кажеш шта радиш са мном«. Бешар ми се осмехивао, и даље пијучкајући пиће са севера. Нисам могао веровати да је тај жалови бик такав: како може још увек да пије, до јутра!? Чух га како говори:

– Ти си диван, Мухенеде. Моја жена је добро рекла. Молим те да чуваш и ову тајну као и ону.

Коју тајну, Бешару? Шта се догодило? Сабласт која скида са себе одећу, присећам се наог тела испод себе – је ли то била Каусар? Ено белог чаршава налик на шатор на који сам био бацио себе и своје семе. Је ли била Каусар? Погледах га у очи, загледах му се у зенице питајући га шта се догодило. Али мој пријатељ Бешар ми тихо, без стида, без кајања, без бола и без оклевања – онакав каквог га знам од детињства, рече:

– Много сам те оптеретио, Мухенеде; жао ми је, молим те да ми опростиш. Ти сада знаш половину мојих тајни и нема разлога да те не замолим и за трећу и последњу ствар.

20.

Бешар ме је био покрио док сам дремао на свом месту. Подигох ћебе са тела и видех да сам потпуно наг! Застидех се – ја своје голотиње, али се Бешар засмеја и понови:

– Ти си мој пријатељ и чувар мојих тајни. Ја те стварно волим, Мухенеде!

Погледах га и рекох, беспомоћно, очајно, смејен оним што је било:

– Реци ми шта још желиш, Бешару. Међу нама нема разлога за тајне.

На то се Бешар поносито усправи – како се тако поносито усправља, кад сам ја био у његовим телесним отворима, његовим и његове жене, у једном дану!? – и поче шетати од зида до зида дневне собе, полако, снажно, узносито, блистајући, одлучно, строго. Онда рече:

– Сад, Мухенеде, мораш нам приступити. Наша партија не може без таквих као ти, ни случајно.

Нисам га чуо.

Бог ми је сведок да нисам уопште чуо шта ми је рекао Бешар, погледах к њему и приђох ближе његовим устима не бих ли разумео оно што ми он понављаше:

– Да, Мухенеде, ја сам већ обавестио другове да си ти најбољи од наших сабораца...

21.

Насмејаш се онако наг. Пођох кроз кућу наг, у животу се нисам смејао како сам се смејао тога јутра. Потом... приступих им.

(Јуна 1989)

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ И ПРИЧИ

АБДУСЕТАР НАСИР (1947), познати ирачки приповедач, објавио преко тридесет збирки кратких прича, од којих су неке и данас под забраном. Аутор је и два романа и више позоришних комада, телевизијских сценарија и романа за децу. Многе приче преведене су му на најважније европске језике. Страстан је путник, коцкар и бескомпромисан полемичар. Ужива ванредну популарност у више земаља арапског света, јер пише без зазора о плотској љубави и не преза од дирања у сваковрсне табу теме.

У једном мањем друштву, аутор је описао како је ова прича започела свој несизвесни пут. Завршивши је и откуцавши учисто пре шест година, похитао је да је покаже својим пријатељу писнику Хазалу сл-Машидију, молећи да му је врати за дан-два, јер нема другог примерка. Исте вечери, сат после поноћи, сл-Машиди, који станује на супротном крају четворомилионског Багдада, зовио је као махнит на вратима Насирове куће; руке су му се тресле док му је враћао папире, захтевајући хитно чашу јаког пића и правдајући се да ТАКВУ ствар није смео задржати у својој кући до јутра; онога часа када је, завршивши читање, скопчао крај приче с насловом, осетно је како му се диже коса на глави од страха; ускочио је у кола и, презајући од доконих ноћних патрола, дојурio да се курталише пакленог »Чаплиновог филма«.

Случај се поновио до у танчин с недавно преминулим писцем Махмудом сл-Циндаријем. Тврдоглавог Насира, који је због приче *Наш господар халифа* одлежао годину самице 1975, то није одвратило од намере да причу објави, а нама се указује могућност да замишљамо њен громовити одјек у свести ирачког читаоца – ако би до тог читаоца стигла. Кажем АКО БИ, јер аутор до сада није успео да је објави у својој земљи; разлог није дужина приче, нити сумњива козистентност њених потке – Насир има бројну публику и тржиште гута све што се штампа од њега и о њему; тек недавно стигла му је вест да је причу прихватио познати часопис из једне друге арапске земље, али није познато да ли је она

угледалa свeтлoст дaнa дo чaсa писaњa oвe бeлшeкe. Ипaк, jа сaм сeстa рeшиo дa jе прeвeдeм, aли сaм jе, зa бoрaвкa у Бaглaдaу тoкoм прoшлe гoдинe, чувaо у рaчунaру пoд шифрoвaним кључeм; нисaм ни пoмишљaо дa jе пoшaљeм у Бeогрaд пoштoм, нити пo рeтким путникимa, a писцa сaм двa путa питaо дa ли jе сaглaсaн дa jе oбјaвим у прeвoду и с oвим прoпратним тeкстoм.

Вишe oд свeгa другoг, aнeгoдa o нoћним журњaвaмa пoзнaтих ирaчких пeрa с циљeм дa сeбe и своје дoмoвe спaсy недoкучивих oпaснoсти кoje им прeтe збoг пукoг »пoсeдoвaњa« тaквoг тeкстa тoкoм нeкoликo сaти – измeђу пoнoћи и јутрa, oбaвштaвa нaс o душeвнoм стaњу у кojeм oви људи ствaрaју, o тoмe с кaквим мислимa o сутрaшњeм дaну љубe дeцу прeд пoлaзaк нa спaвaњe и кaкo зaрaђују свој хлeб нaсушни, билo дa живe искључивo oд пeрa, кaо писaц *Пoслeдњeг Чaйлшoвoг филмa*, билo дa им тo није oснoвни пoзив, кaо штo није уврнoтoм вeтeринaру сл-Мaцидију, кoгa није бaш лaкo уплaшити, jер у јeднoј својoј пeсми гoвoри:

*Нeбo jе кoд нaс црнo.
Кaжу ми дa jе oнo кoд вaс – плaвo.
Јe ли тo истинa? (итд)*

Нo, и тa пeсмa билa jе oбјaвљeнa у јeднoм либaнскoм чaсoпису и читaнa прoшлe јeсeни у ирaчкoм Удружeњу књижeвникa, нa књижeвнoј вeчeри пoсвeћeнoј пeсмaмa и прoзним минијaтурaмa »нeпoдeсним зa oбјaвљивaњe«, пoштo jе нијeдaн урeдник бaглaдских нoвинa и чaсoписa није хтeо штaмпaти.

Вaжијe Нaсирoвe књигe: *Одoцнeлa жeљa* (1969), *Питицa истинe* (1974), *Крaйaк живoтнo-гис Шeрифa Нaдирa* (1975), *Молим шe нe крaди цвeт* (1978), списoлaрис збиркe *Љубaвни зaписи јeднoг мушкaрцa и Љубaвни зaписи јeднe жeнe* (1984), *Љубaв нa сирeњaњу* (1985), *Пућ у љубaв* (1988), *Жeнe oд кишe* (1987), *Жeнa у пoшти* (1990), *Пoврaтaк у Тaјрaн* (рoмaн, 1993), *72 сaвим крaјикe љричe* (1996)

С aрaпскoг прeвoс и бeлшeку сaчиниo: Српкo Лeштaрић